

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 594/09-8

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Vesne Vrbetić kao predsjednice vijeća, te Žarka Dundovića, Dražena Tripala, Ranka Marijana i Ante Potrebiće kao članova vijeća, uz sudjelovanje višeg sudskog savjetnika, Ivana Protkovića kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. N. P., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (OKZRH), odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika, podnesenim protiv presude Županijskog suda u Karlovcu od 03. travnja 2009., broj K-11/08-127, u sjednici održanoj dana 04. studenog 2009., u nazočnost zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Drage Marincela, te branitelja opt. N. P., Lj. D., odvjetnika iz R.,

p r e s u d i o j e:

Odbijaju se žalbe državnog odvjetnika i opt. N. P. kao neosnovane, te se potvrđuje prvostupanjka presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijski sud u Karlovcu proglasio je krivim opt. N. P. zbog kaznenog djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZRH, te ga je na temelju tog propisa osudio na kaznu zatvora u trajanju od šest godina.

Na temelju čl. 45. OKZRH optuženiku je u izrečenu kaznu zatvora uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 10. veljače 2008., pa dalje.

Na temelju čl. 122. st. 4. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj: 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02 i 115/06, dalje: ZKP), optuženik je oslobođen od naknade troškova kaznenog postupka.

Protiv te presude žalbu je podnio državni odvjetnik zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kaznenoj sankciji s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Opt. N. P. je podnio žalbu putem branitelja Lj. D., odvjetnika iz R., zbog povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te odluke o

kaznenoj sankciji, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odgovori na žalbe nisu podneseni.

Spis je sukladno odredbi čl. 373. st. 1 ZKP-a dostavljen na dužno razgledanje Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, koje je u svom pisanom mišljenju od 22. srpnja 2009., broj KŽ-DO-1204/09, predložilo da se žalba državnog odvjetnika prihvati, a žalbu optuženika ocjenjuje neosnovanom. Kod istog prijedloga ostao je zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Drago Marincel koji je nazočio sjednici vijeća.

Sjednici vijeća bio je nazočan i branitelj opt. Lj. D., odvjetnik iz R., jer je u žalbi zahtijevao da se o sjednici izvijeste on i njegov branjenik. U odnosu na opt. N. P., koji je u pritvoru, a ima branitelja, sjednica je održana u njegovoj odsutnosti, jer niti predsjednica vijeća niti vijeće, u smislu odredbe čl. 374. st. 2. ZKP-a, nije našlo da bi njegova nazočnost bila svrhovita.

Žalbe nisu osnovane.

Nisu u pravu državni odvjetnik i optuženik kada tvrde da je sud prvog stupnja počinio bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

Državni odvjetnik tvrdi da je sud prvog stupnja počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 9. ZKP-a, tj. da je prekoračio optužbu. Naime, državni odvjetnik ukazuje da sud nije ovlašten izmijeniti kazneno djelo iz optužbe na način da unese ili ispusti bilo koji dio činjeničnog opisa koji se odnosi na kvalifikaciju tog kaznenog djela, tj. ne može osuditi optuženika za drugo kazneno djelo od onog koje je optuženo, bez obzira je li ono lakše ili je teže. Tvrdi da je državni odvjetnik taj koji inicira pokretanje kaznenog postupka i određuje opseg te predmet i granice odlučivanja u svakom konkretnom predmetu, jer se na taj način jamči akuzatornost postupka, neometana obrana i objektivnost suda.

Iako državni odvjetnik u obrazloženju žalbe ne konkretizira svoje navode, evidentno je da prekoračenje optužbe vidi u tome što je sud prvog stupnja sam, bez da je u tom pravcu intervenirao nadležni državni odvjetnik, izmijenio činjenični opis na način; da je u pogledu navedenog niza oštećenika u izreci prvostupanjske presude izostavio osobu S. Č., što je izraz „u nesnosnim higijenskim uvjetima“, zamijenio izrazom u „podrumu tog objekta“ što je u izreci, umjesto tvrdnje iz optužnice da je optuženik sa ostalim pripadnicima paravojskih formacija odveo oštećenike na predio Č.-O. V., gdje su ih potom što vatrenim, što hladnim oružjem sve lišili života, sud naveo da su oštećenici idućeg dana odvedeni i lišeni života po nepoznatim osobama, te što je u pravnom opisu sud utvrdio da je optuženik kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba i okupacije protuzakonito zatvorio civilno stanovništvo, iako je u optužnici bilo navedeno i da je ubijao civilno stanovništvo.

Međutim, sud prvog stupnja intervencijama u činjenični i pravni opis nije prekoračio

optužbu u smislu da je optuženika proglasio krivim za drugo djelo u odnosu na ono iz optužnice. Naime, sud prvog stupnja je sukladno rezultatu dokaznog postupka u činjenični opis unio ona utvrđenja koja je našao dokazanim, a izostavio je one tvrdnje državnog odvjetnika koje nemaju uporišta u dokaznom materijalu. Sud prvog stupnja je pri tome ostao u zadanom okviru optužnice jer je djelo iz presude isti životni događaj koji je opisan u izreci optužnice, dakle, nije u pitanju drugo, već samo drugačije kazneno djelo. Očuvan je, dakle, subjektivni i objektivni identitet optužbe jer se presuda, i pored izmjena u činjeničnom i zakonskom opisu, odnosi na isu osobu koja je optužena te na isti događaj, odnosno isto kazneno djelo iz čl. 120. OKZRH.

Prema tome, nije u pravu državni odvjetnik kada tvrdi da sud nije ovlašten sam izmijeniti bilo koji dio činjeničnog opisa koji se odnosi na kvalifikaciju optuženog kaznenog djela, jer sud može ovisno o rezultatu dokaznog postupka u izreku presude unijeti utvrđenja koja se mogu razlikovati u odnosu na tvrdnje iz optužnice, pa i ona koja se odnose na pravnu kvalifikaciju, pod uvjetom da se radi o istom, samo drugačijem djelu u odnosu na ono iz optužbe te da se ne radi o težem kaznenom djelu.

Kada bi se prihvatilo ovakvo strogo tumačenje odredbe čl. 350. st. 1. ZKP-a koje iznosi državni odvjetnik, da sud nije ovlašten unijeti ili ispustiti bilo koji dio činjeničnog opisa koji se odnosi na kvalifikaciju kaznenog djela, tada bi u slučaju nedokazanosti neke od činjeničnih tvrdnji iz optužnice sud morao donijeti oslobađajuću presudu. To očito ne bi bilo opravdano, niti sa aspekta državnog odvjetnika koji traži da mu se dosudi makar i dio njegova zahtjeva, niti sa aspekta optuženika jer se njemu ipak sudi za manju kriminalnu količinu od one za koju je bio optužen.

Prema tome, sud prvog stupnja nije prekoračio optužbu, tako da je žalba državnog odvjetnika podnesena zbog postupovnih povreda neosnovana.

Optuženik u uvodu žalbe ne ističe žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka, međutim, u obrazloženju žalbe navodi (str. 6., 2. pasus) da je sud prvog stupnja počinio relativnu bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 3. ZKP-a jer je na glavnoj raspravi ispitao svjedokinju S. V., iako je nazočila u svojstvu oštećenice u istražnom postupku prilikom ispitivanja svjedoka I. Č., K. Č., Ž. Č. i K. Č.. Optuženik ističe da ova svjedokinja nije bila niti predložena u optužnici da se ispita kao svjedok, niti je sud prvog stupnja raspravnom naredbom odredio da se ova svjedokinja ispita, a ipak je ispitana na glavnoj raspravi, te je njezin iskaz utjecao na presudu s obzirom da se sud prvog stupnja na njega u nekoliko navrata u obrazloženju presude poziva.

Međutim, protivno naprijed navedenim tvrdnjama optuženika sud prvog stupnja nije počinio relativno bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st 3. ZKP-a.

Naime, iako je točno da je S. V., kojoj su počinjenjem ovog kaznenog djela ubijeni otac S. Č. i majka K. Č., kao oštećenica bila nazočna kada su u istrazi ispitivani svjedoci I. Č., K. Č., Ž. Č. i K. Č., a potom je bila ispitana na ročištu glavne rasprave od 24. veljače 2009. (list 385-386), iako nije prethodno bila predložena u optužnici kao svjedok, time sud prvog stupnja nije počinio navedenu postupovnu povredu, jer ovakvo ispitivanje

svjedokinje V. nije utjecalo na presudu. Naime, osoba koja ima status oštećenika u kaznenom postupku može biti u tijeku istrage nazočna ispitivanju vještaka i svjedoka pod uvjetima propisanim u čl. 198. st. 2. i 4. ZKP-a, a u tijeku glavne rasprave na način koji je propisan odredbom čl. 321. st. 5. ZKP-a. Evidentno je da je smisao ovih propisa da oštećenik ne bude pod utjecajem svjedoka koji pred njim iskazuju i zato je propisano pod kojim uvjetima oštećenik može biti prisutan u tijeku istrage pri ispitivanju svjedoka i zašto se u tijeku glavne rasprave ispituje prije ispitivanja ostalih svjedoka. Međutim, nije u pravu optuženik kada tvrdi da se oštećenica u ovakvoj procesnoj situaciji nije nikako mogla pojaviti na glavnoj raspravi u svojstvu svjedoka jer u ZKP ne postoji odredba koja bi to zabranjivala.

Prema tome, nije bilo procesne zapreke da se ošt. S. V. ispita u tijeku glavne rasprave, a to je li njena prisutnost kod ispitivanja navedenih svjedoka u fazi istrage utjecala na vjerodostojnost njenog iskaza, je činjenično pitanje o kojem će više riječi biti u okviru žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Prema tome, niti žalba optuženika zbog povrede odredaba kaznenog postupka nije osnovana. U pogledu postupovnih povreda Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja je, osim u pravcu ovih na koje su upirale žalba državnog odvjetnika i optuženika, na temelju čl. 379. st. 1. ZKP-a, presudu ispitao i po službenoj dužnosti, te je utvrdio da niti te ostale taksativno navedene postupovne povrede iz citirane zakonske odredbe nisu počinjene.

Nije u pravu državni odvjetnik kada tvrdi da je sud prvog stupnja pogrešno utvrdio činjenično stanje.

Naime, državni odvjetnik smatra da je sud prvog stupnja, na temelju iskaza „ugroženog svjedoka br. 1“, koji je naveo da je optuženik bio pripadnik tzv. „B. vojne formacije“ koja je činila zločine prema osobama nesrpske nacionalnosti i koji je čuo optuženika kako opisuje na koji je način stradao V. Č. zvani „B.“, te na temelju iskaza svjedokinje I. Č., koja je čula optuženika kada je odvodio i vezao civile kako je rekao K. Č. da joj rublje koje visi na štriku više neće trebati, mogao zaključiti da je optuženik sudjelovao i u lišavanju života oštećenika.

Međutim, i Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, jednako kao i prvostupanjski sud, smatra da izvedeni dokazi, pa i one koje ističe državni odvjetnik u žalbi, ne ukazuju, sa izvjesnošću, na zaključak da je optuženik osim što je oštećenike nezakonito lišio slobode, zatim ih odveo iz njihova sela i nezakonito zatvorio u podrum objekta „odjeljenja milicije u V.“, još i sudjelovao u njihovoj likvidaciji. Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, u cijelosti prihvaća vrlo logične razloge suda prvog stupnja kojim obrazlaže zašto nije prihvatio tvrdnju iz optužnice da je optuženik sudjelovao i u lišavanju života oštećenika (str. 24., 5. pasus i str. 25. 1. pasus), pa se državni odvjetnik zbog nepotrebnog ponavljanja na njih upućuje, a svemu još treba dodati i slijedeće.

To što je I. Č., dok se nalazila skrivena u kući M. Č., čula optuženika kako ošt. K. Č. koja

ga moli da skine rublje sa užeta, odgovara da joj rublje više neće trebati, ne ukazuje sa potpunom sigurnošću da je optuženik doista sudjelovao i u usmrćivanju oštećenika. O likvidaciji oštećenika postoje samo zapisnici o obdukciji Zavoda za sudsku medicinu (list A333-A351) na temelju kojih je utvrđen identitet mrtvih tijela koja su pronađena na lokaciji Č.-O. V. te je utvrđeno da su umrli nasilnom smrću, ali ne i na koji način su ubijeni. Dakle, osim navedenih zapisnika nikakvog drugog dokaza koji bi upućivao na eventualne počinitelje ovog zločina nema.

Kraj takvog stanja stvari, i kada nema čak niti dokaza da je optuženik sudjelovao u odvođenju oštećenika iz zgrade tadašnje milicije u V., nakon čega su te osobe očito bile likvidirane, jer čin odvođenja nisu vidjeli niti „ugroženi svjedok broj 1“, niti sada pokojni P. M., očevidac koji je bio nazočan samo u trenucima dovođenja civila, sud prvog stupnja nije mogao optuženika proglasiti krivim za likvidaciju civila. Što se tiče utvrđivanja te činjenice samo na temelju „ugroženog svjedoka br. 1.“, koji je čuo optuženika kako se o tome hvali, sud prvog stupnja se ispravno poziva na odredbu čl. 238. e ZKP-a.

Prema tome, činjenice da je optuženik sudjelovao u nezakonitom lišavanju slobode oštećenika i u njihovom odvođenju iz sela i zatvaranju u zgradu tadašnje milicije, da je rekao K. Č. da joj rublje više neće trebati, da se hvalio da je osobno sudjelovao u likvidaciji jednog od oštećenika i da je bio pripadnik tzv. B. formacije, u nedostatku čvršćih dokaza, predstavljaju tek indicije za postojanje osnovane sumnje, ali ne čine tzv. zatvoreni indicijalni krug koji sa potpunom izvjesnošću ukazuje da je upravo optuženik sudjelovao u lišavanju života oštećenika, isključujući pri tome bilo kakvu dvojbu u ispravnost tog zaključka. Međutim, kada postoji, kao u konkretnom slučaju, ipak mogućnost da je optuženik sudjelovao samo u uhićenjima i dovođenju civila u V., a da ih je dalje u nepoznatom pravcu odveo netko drugi i da su tamo lišeni života po nekim drugim osobama, tada se mora u smislu odredbe čl. 3. st. 2. ZKP-a prihvatiti ono što je za optuženika povoljnije, a to je da on u usmrćivanju civila nije sudjelovao.

Dakle, žalba državnog odvjetnika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja nije osnovana.

Jednako tako, nije osnovana niti žalba optuženika podnesena zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Žalbenu osnovu nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja optuženik elaborira pod toč. A I obrazloženja žalbe, a osnovu pogrešno utvrđeno činjenično stanje iznosi u toč. A II – A IV obrazloženja. Međutim, sadržajno se i optuženikovi prigovori iznijeti u toč. A I zapravo svode na pogrešno utvrđeno činjenično stanje.

Naime, kada optuženik tvrdi da je sud prvog stupnja trebao na glavnoj raspravi ispitati svjedoke D. M., i B. B. kao osobe koje se navode u kaznenim prijavama od 27. srpnja 1994. i od 20. svibnja 1992. i koje imaju saznanja o događajima u V. tijekom 1991., o stradanju osoba iz sela Č., te o tome tko je bio pripadnik tzv. „B. grupe“, i svjedoka M. K. koji je radio sa optuženikom u šumariji tempore criminis, time nastoji dovesti u sumnju ispravnost činjeničnih utvrđenja suda prvog stupnja, tvrdeći da je ono pogrešno

utvrđeno. Dakle, radi se o prigovorima koji se u biti odnose na pogrešno utvrđeno činjenično stanje iz čl. 369. st. 2. ZKP-a, a ne na nepotpuno utvrđeno činjenično stanje iz st. 3. citirane zakonske odredbe, jer optuženik niti ne tvrdi da sud neku odlučnu činjenicu, dakle, onu o kojoj ovisi neposredna primjena materijalnog ili procesnog zakona, nije utvrdio.

Stoga će se svi činjenični prigovori optuženika cijeliti u okviru žalbene osnove pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Protivno brojnim žalbenim prigovorima zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja sud prvog stupnja je sve odlučne činjenice ispravno utvrdio.

Naime, sud prvog stupnja je savjesno analizirao sve dokaze, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti i korelaciji, te je na temelju cjelokupnog rezultata dokazivanja utvrdio da je optuženik počinio kazneno djelo ratnog zločina iz čl. 120. st. 1. OKZRH, upravo na način kako je to opisano u izreci prvostupanjske presude.

Ne stoji tvrdnja optuženika da je sud prvog stupnja primijenio dvostruke kriterije kada je ocjenjivao iskaze svjedoka koji su potvrđivali navode optužbe i svjedoka koji su potvrđivali navode obrane. Naprotiv, sud prvog stupnja je sve iskaze svjedoka koji su teretili optuženika podvrgnuo detaljnoj analizi na način da je iskaze onih svjedoka koji imaju posredna saznanja o relevantnim okolnostima povezo sa iskazima svjedoka očevidaca i tek kada je utvrdio da njihovi iskazi međusobno korespondiraju, tada je takvim iskazima poklonio vjeru.

Konkretno, na taj je način sud prvog stupnja postupio kada je ocjenjivao iskaz očevica događaja od 04. listopada 1991., I. Č. i svjedoka „po čuvenju“ J. Č. i M. Č., kojima je o tom događaju govorila sada pok. M. Č., a koja je također bila očevidac tog događaja jer je bila skrivena u kući M. Č. zajedno sa I. Č.. Jednako tako je sud prvog stupnja postupio kada je komparirao iskaze I. Č., „ugroženog svjedoka br. 1.“ i M. Č. koji je od pok. P. M., očevica događaja kada je grupa ljudi u kojoj se nalazio i optuženik odvela oštećenike iz sela Č. u podrum policijske postaje. Utvrđujući da su iskazi ovih svjedoka podudarani i neproturječni sud ih je prihvatio kao vjerodostojne.

Prema tome, nema govora da je sud prvog stupnja nekritički prihvatio iskaze svjedoka koji optuženika terete, a da iskaze drugih svjedoka, samo zato jer nisu potvrđivali navode optužbe, nije prihvatio.

U optuženikovoј se žalbi naročito akcentiraju iskazi svjedoka B. K. i R. P. koji mu potvrđuju alibi, tj. tvrde da je optuženik kritičnog dana kada su oštećenici bili dovedeni u zgradu policije radio u šumariji, te se prigovara ocjeni suda prvog stupnja o tome kako su njihovi iskazi nevjerodostojni. Međutim, sud prvog stupnja je posve opravdano ocijenio iskaze ovih osoba neistinitim jer oba svjedoka govore o tome da je optuženik bio u policiji samo kratko vrijeme, na početku rata, odnosno u travnju 1991., iako sam optuženik priznaje da je u policiju pozvan nekoliko dana prije kritičnog događaja i u njoj je bio sve do 15. studenog 1991., kada se samoinicijativno „skinuo“.

Prema tome, evidentno je da svjedoci B. K. i R. P. vrlo pristrano iskazuju nastojeći zaštititi optuženika i to tako da namjerno ističu veliku vremensku distancu između spornog događaja i perioda u kojem je optuženik bio u policiji, tako da im sud prvog stupnja s pravom nije vjerovao.

U pogledu brojnih prigovora utvrđenju suda da je bio pripadnik „B. grupe“ optuženiku se ukazuje da to u biti i nije važna činjenica. Naime, optuženik se od samog početka ovog kaznenog postupka teretio da je bio pripadnik milicije tzv. „S. K.“ i da je u dogovoru i zajedno sa pripadnicima paravojnih formacija počinio predmetno kazneno djelo. Sud prvog stupnja je ovu činjenicu našao dokazanom i to utvrđenje o optuženikovoj pripadnosti miliciji tzv. „S. K.“ je unijeto u izreku pobijane presude. Što se tiče optuženikove pripadnosti paravojnoj „B.“ formaciji koja je nesporno činila brojna zlodjela ne samo prema pripadnicima hrvatske nacionalnosti, ta okolnost je u tijeku postupka imala indikativni značaj, jer je na posredan način ukazivala da je optuženik sudjelovao u takvoj zloglasnoj grupi i kod ubijanja oštećenika. Zbog toga su se u tom pravcu ispitivali brojni svjedoci, kako bi se utvrdilo je li optuženik bio u ovoj paravojnoj formaciji ili nije.

Međutim, nakon što je sud prvog stupnja na temelju provedenih dokaza zaključio da nema dovoljno dokaza da je optuženik sudjelovao u likvidaciji oštećenika, zbog čega je izmijenio činjenični i zakonski opis predmetnog kaznenog djela, pitanje pripadnosti „B. grupi“ više nema onaj prvotni značaj kao važne indikativne okolnosti. Prema tome, kada je nesporno, jer to i sam optuženik priznaje, da je upravo u kritično vrijeme bio u sastavu milicije tzv. „S. K.“, to se pitanje pripadnosti i nekoj drugoj oružanoj formaciji ne ukazuje relevantnim. Stoga je sud prvog stupnja ispravno postupio kada nije prihvatio optuženikove dokazne prijedloge da se na okolnost pripadnosti tzv. „B. grupi“ ispituju svjedoci D. M. i B. B..

Što se tiče tvrdnje optuženika da je zapravo cijelo vrijeme bio u šumariji, sud prvog stupnja je na temelju njegovog priznanja da je upravo tempore criminis bio mobiliziran u policiju zaključio da pričuvni policajci za razliku od mobiliziranih vojnika nisu mogli istovremeno imati radne obveze na drugim nevojnim aktivnostima, kao što je to rad u šumariji, i zato nije prihvatio takvu obranu. Ovakvo zaključivanje suda prvog stupnja je i ovom drugostupanjskom sudu potpuno prihvatljivo jer bi doista bilo nelogično da se zbog nekakvih iznenadnih potreba najprije mobilizira pričuvni sastav policije, da bi se potom takvi pričuvni policajci uputili na rad na civilna poslove, kao npr. u šumariju. Postavlja se logično pitanje zbog čega je onda pozvan pričuvni sastav policije kao pojačanje redovnom, ako ga se potom vraća na rad na civilne poslove.

Povezujući ovo utvrđenje o optuženikovoj pripadnosti policiji upravo u kritično vrijeme, sa iskazima očevidaca događaja od 04. listopada 1991., dakle, „ugroženog svjedoka br. 1.“ i I. Č. te sa iskazima svjedoka po čuvenju J. Č., M. Č., K. Č., Ž. Č. i S. V., sud prvog stupnja je ispravno utvrdio da je optuženik počinio predmetno kazneno djelo.

U pogledu naprijed navedenih prigovora iskazu svjedokinje S. V., koje je optuženik podveo pod žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka, treba istaći da je

ova svjedokinja samo prepričala ono što je o stradanju svojih roditelja čula od I. Č. kada je ova prešla na slobodan teritorij. U ostalom dijelu iskaza svjedokinja opisuje samo dva detalja koji se ne odnose na sporni događaj, već kakvo je bilo optuženikovo ponašanje prema civilima. Dakle, opravdano je sud prvog stupnja iskaz ove svjedokinje prihvatio jer je ona iznijela isto što i ostali svjedoci „po čuvenju“, K. Č., Ž. Č., M. Č. i J. Č..

Što se tiče prigovora iskazu „ugroženog svjedoka br. 1“ nije točna tvrdnja optuženika da se ovaj svjedok zapravo nije očitovao niti na jednu odlučnu činjenicu, tako da na temelju tog iskaza sud nije mogao izvesti relevantne zaključke. Naime, ovaj je svjedok vrlo detaljno opisao kako je optuženik, negdje tjedan dana nakon što je zapaljeno selo Č., bio ispred policijske postaje sa skupinom ljudi, te su se svi, dakle, i optuženik, nakon što im je D. R. javio da su se u popaljeno selo vratili Č., uputili prema tom selu. Dakle, bez obzira što ovaj svjedok kasnije nije vidio da je optuženik zarobljene civile i doveo u postaju, niti da ih je kasnije odveo u nepoznatom pravcu, to za konkretan slučaj nije od značaja. Predmet inkriminacije prema presudi je nezakonito lišenje slobode oštećenika, njihovo odvođenje iz sela u postaju i nezakonito zatvaranje u postaji, a to iz iskaza „ugroženog svjedoka broj 1“ i naprijed navedenih svjedoka I. Č. i M. Č. proizlazi. Prema tome, iskaz „ugroženog svjedoka br. 1.“, kada se poveže sa iskazima navedenih svjedoka, sadrži okolnosti koje se odnose upravo na sporne i odlučne činjenice.

Iako optuženik nastoji diskreditirati „ugroženog svjedoka“ ničim argumentiranim tvrdnjama da je ovaj bio pripadnik tzv. „B. grupe“ pa da je zainteresiran i da stoga neistinito iskazuje, sud prvog stupnja je ispravno ocijenio da ovaj svjedok objektivno iskazuje. Naime, ovaj svjedok doista ne tereti optuženika u smislu da ga prikazuje u krajnje negativnom svijetlu, jer ne tvrdi za optuženika da je sudjelovao u drugim konkretnim zločinima koje je počinila spomenuta paravojna formacija, a koje svjedok navodi u iskazu. Nadalje, i navedeni detalji o tome da svjedok nije vidio optuženika kako dovodi oštećenike, niti da ih odvodi u nepoznatom pravcu, potvrđuju da „ugroženi svjedok br. 1“ iskreno iskazuje, jer je mogao vrlo lako navesti da je vidio i ta dva događaja, pa bi na izravan način teretio optuženika i za daljnje protupravne radnje.

Što se tiče navoda optuženika da u pogledu načina ispitivanja „ugroženog svjedoka br. 1.“ ostaje kod navoda izjavljenim u žalbi protiv rješenja istražnog suca kojim je određeno ispitivanje ugroženog svjedoka i navoda iz prigovora protiv optužnice, o njima je već pravomoćno odlučeno rješenjem od 11. travnja 2008., broj Kv-40/08-3 (list 210-211), tako da se o njima više ne može odlučivati.

Protivno tvrdnjama optuženika nema nikakve nelogičnosti u tome što je svjedokinja I. Č. samo jednom u svom iskazu spomenula kako je s njom u kući M. Č. bila skrivena i M. Č.. Naime, svjedokinja na tu okolnost nije bila niti ispitivana, jer se to pitanje očito nije niti problematiziralo, tako da je njen iskaz bio fokusiran na opisivanje događaja koji se odigravao ispred kuće, jer je taj događaj i bio predmet dokazivanja.

Nadalje, neosnovna je žalbena tvrdnja optuženika da iz iskaza K. Č. proizlazi da joj je I. Č. kritične zgone kazala da je ona optuženiku prilikom lišavanja slobode ostalih oštećenika rekla da ju pusti da pokupi veš, a da je to u suprotnosti sa iskazom I. Č. koja je

navela da sa optuženikom kritičnog dana uopće nije razgovarala.

Naime, svjedokinja I. Č. je i u istrazi (list 145-146) i na glavnoj raspravi (384-385) dosljedno opisala kako je iz kuće gdje je bila skrivena vidjela i čula kako pok. K. Č. moli optuženika da ju pusti da pokupi veš. Svjedokinja I. Č. je tu scenu kasnije prenijela sinu Ž., S. V. i K. Č., čim je prešla na slobodan teritorij, a M. Č., koja je to također iz kuće sve vidjela i čula, isto to o vešu je rekla J. Č. i M. Č.. Kako svi ti svjedoci, dakle, Ž. Č., J. Č., S. V. i M. Č., potpuno suglasno opisuju tu scenu u kojoj pok. K. Č. pita za veš optuženika, potpuno je jasno da je i K. Č., koja je za taj događaj i saznala od I. Č., u svom iskazu mogla samo na taj način opisati događaj. Isključeno je da je K. Č. iz istog izvora, dakle, od I. Č., mogla čuti jednu verziju, a da je ista ta I. Č. drugim osobama prenijela drugu verziju.

Osim toga, verzija prema kojoj bi I. Č. molila optuženika za veš je neživotna i potpuno nelogična jer kada bi i ona bila u grupi ispred kuće sa ostalim oštećenima kritične zgrade, tada bi posve izvjesno bila odvedena sa svim ostalim oštećenima.

Kraj takvog stanja stvari, nije bilo potrebno dopunski na ovu okolnost ispitivati svjedokinju K. Č., osobu staru 78 godina i koja je nesporno bolesna i teško pokretna, jer ne postoji nikakva proturječnost koja bi dovodila u sumnju iskaze svjedoka I. Č. i K. Č.. Što se tiče zaključka suda prvog stupnja, da je optuženik bio pripadnik naprijed navedene paravojne grupe i da je po nalogu zapovjednika policije M. P. sudjelovao u spašavanju civila, on nije kontradiktoran. Naime, iako je već u prethodnom dijelu obrazloženja ukazano da činjenica optuženikove pripadnosti tzv. „B. grupi“ nema u konkretnom slučaju veći značaj, u kontekstu potonjeg prigovora treba ukazati da nije u nikakvom proturječju zaključak da je optuženik u kritično vrijeme mogao biti aktivan u različitim oružanim formacijama.

Naime, o tome kako je tekla vojna organizacija na okupiranom području i kako je došlo do formiranja teritorijalne obrane i policije tzv. S. K. i kako su nastajale paravojne formacije u tim prvim danima rata je iskazivao „ugroženi svjedok br. 1.“. Opisao je i to kako su u trenucima, kada je kao pripadnik teritorijalne obrane bio na položaju sa policijom, svi nosili maskirne uniforme, a zapovijedao bi zapovjednik policije P.. Dakle, zapovjednik policije je imao ingerencije u rukovođenju zajedničkim vojnim akcijama i nad pripadnicima drugih oružanih formacija. Prema tome, nema nikakvih proturječnosti u zaključcima suda prvog stupnja o tome da je optuženik bio policajac da je sudjelovao u aktivnostima paravojne formacije, tako da je kod spašavanja civila mogao postupati po naredbi zapovjednika policije. Osim toga, kada optuženik sudjeluje u iseljavanju sa okupiranog područja osoba hrvatske nacionalnosti, bilo kao policajac ili pripadnik navedene paravojne formacije, tada sudjeluje u ostvarivanju zajedničkog cilja svih oružanih formacija paradržave „S. K.“ koje su se nalazile na okupiranom teritoriju.

Nije u pravu optuženik kada tvrdi da mu se ne može stavljati na teret da je znao da će sudbina oštećenika, u čijem nezakonitom zarobljavanju i zatvaranju sudjeluje sa ostalim pripadnicima paravojnih formacija, biti neizvjesna. Naime, sud prvog stupnja je ispravno, na temelju optuženikovog odgovora kojeg je uputio ošt. K. Č., kada ga je zamolila da

skine rublje sa užeta prije nego bude odvedena, rekao da joj rublje više neće trebati, zaključio da je znao da će oštećenici, dakle, osobe starije životne dobi koje se pokušavaju vratiti na zgarišta svojih domova, i koje nemaju nikakvu zaštitu od postojeće paravlasti, biti izložene izivljavanju raznih paravojskih grupa. Evidentno je da je optuženik znao da nije u pitanju nekakvo kratkotrajno i privremeno privođenju ovih civila, već se radi o odlučnoj reakciji paravojskih formacija na to što su se ove osobe hrvatske nacionalnosti pokušale vratiti svojim spaljenim kućama. U takvim okolnostima je očito da je svima, pa i optuženiku, bilo predvidivo i jasno da će sudbina oštećenika biti krajnje neizvjesna, a što se i potvrdilo, jer su svi oštećenici koji su kritičnog dana bili lišeni slobode na koncu bili ubijeni.

Prema tome, sve odlučne činjenice je sud prvog stupnja ispravno utvrdio, tako da žalba optuženika podnesena zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja nije osnovana.

Neosnovano se optuženik žali i zbog povrede kaznenog zakona.

Neosnovano optuženik tvrdi da činjenični opis predmetnog kaznenog djela ne odgovara zakonskom opisu iz čl. 120. st. 1. OKZRH, i da je u diskrepanciji sa tim propisom i citiranim odredbama Ženevske konvencije i Dopunskog protokola.

Naime, u citiranoj zakonskoj odredbi iz čl. 120. st. 1. OKZRH su navedeni različiti modaliteti počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, a među njima je navedeno i „drugo protuzakonito zatvaranje“. Dakle, kada je sud prvog stupnja utvrdio, i to naveo u izreci pobijane presude, da je optuženik za vrijeme oružanih sukoba koji su se u to vrijeme nesporno odvijali između, s jedne strane, tadašnje JNA i lokalnog srpskog stanovništva koje je i okupiralo taj dio teritorija Republike Hrvatske, i s druge strane oružanih snaga Republike Hrvatske, sudjelovao u nezakonitom lišavanju slobode civilnog stanovništva hrvatske nacionalnosti, a potom sudjelovao pri njihovom nezakonitom zatvaranju u podrum policijske postaje, time opisane radnje iz činjeničnog opisa u potpunosti odgovaraju zakonskom biću kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH. Pogrešno je, kako to čini optuženik, zakonski izričaj „i druga protuzakonita zatvaranja“ iz čl. 120. st. 1. OKZRH povezivati sa odvođenjem u koncentracijske logore odnosno slične ustanove i tvrditi da se pod pojam protuzakonitog zatvaranja mogu podvesti samo ekstremni slučajevi zatvaranja. Naime, zatvaranje u koncentracijske logore civila je drugi način počinjenja kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH-a. Dakle, nedvojbeno je da zatvaranje oštećenika u podrum zgrade policijske postaje u konkretnom slučaju je izvršeno bez ikakve zakonske osnove, te je protuzakonito, i stoga odgovara sadržajno zakonskom izričaju iz čl. 120. st. 1. OKZRH. Oštećenici nisu ni na koji način predstavljali opasnost s aspekta navedene paradržave pa je njihovo lišenje slobode izvršeno jedino iz razloga pripadnosti drugom etnicitetu i stoga je protuzakonito.

Nadalje, optuženikovo tumačenje da radnje počinjenja predmetnog kaznenog djela, tj. protuzakonito zatvaranje civila za vrijeme oružanih sukoba i okupacije, nisu zabranjene odredbama čl. 3. i 13. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. i odredbom čl. 13. Dopunskog protokola Ženevske konvencije o

zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba, Protokola II od 08. lipnja 1977. je nepravilno. Naime, odredba čl. 120. st. 1. OKZRH koja sadrži konkretne modalitete na koji se može počinuti ratni zločin protiv civilnog stanovništva je blanketne naravi jer ističe da se pri tome moraju kršiti pravila međunarodnog prava. Ta pravila međunarodnog prava su kodificirana u navedenoj Ženevskoj konvenciji o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. i u Dopunskom protokolu navedene konvencije od 08. lipnja 1977. Ovim propisima se, najkraće rečeno, za vrijeme oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter ili za vrijeme okupacije štite temeljna ljudska prava osobama koje ne sudjeluju u neprijateljstvima.

Optuženiku se ukazuje da ovi međunarodni propisi daju uopćene i generalizirajuće zabrane koje su inkorporirane u naše kazneno zakonodavstvo, tako da između navedenih propisa i izreke pobijane presude nema nikakve diskrepancije. Optuženik inkriminiranim radnjama evidentno postupa protivno odredbi čl. 120. st. 1. OKZRH ali i citiranim odredbama međunarodnih propisa koje također štite temeljna prava osobama koje za vrijeme oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter i za vrijeme okupacije ne sudjeluju u neprijateljstvima.

Prema tome, evidentno je da se u ovakvom svjetlu sporni događaj ne može tretirati tek kao kazneno djelo protupravnog oduzimanja slobode, već se radi o kaznom djelu ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Što se tiče odredbi Statuta međunarodnih sudova koje optuženik u žalbi navodi, treba istaći da je točno da se u citiranim odredbama o stvarnoj nadležnosti međunarodnih kaznenih sudova navode razne oblike zabranjenog postupanja koja predstavljaju teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949., ali svi citirani propisi među takva postupanja uključuju i protupravna zatvaranja civilnog stanovništva za vrijeme rata (tako: čl. 2. toč. g. Statuta Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju, čl. 3. toč. e. Statuta Međunarodnog kaznenog suda za Ruandu i čl. 8. toč. VII. Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda).

Prema tome, nije točno da radnja protuzakonitog zatvaranja nema onu objektivnu težinu koju imaju u vidu citirane konvencije i da se stoga ne radi o kaznom djelu ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Iz istih naprijed navedenih razloga ne radi se niti o kaznom djelu oružane pobune jer je to kazneno djelo iz domene nacionalnog zakonodavstva upereno protiv ustavnog ustrojstva Republike Hrvatske, ali ne i protiv vrijednosti koje se štite međunarodnim pravom. Međutim, optuženikovim radnjama se krše prava civilnog stanovništva za vrijeme rata, a ne samo ustrojstvo RH, zbog čega se radi o počinjenju tog težeg kaznenog djela, tako da su promašene optuženikove tvrdnje o potrebi primjene Zakona o općem oprost.

Iz navedenih razloga je neosnovana žalba optuženika podnesena zbog povrede kaznenog zakona.

Neosnovano se državni odvjetnik i optuženik žale zbog odluke o kazni jer je sud prvog stupnja optuženiku izrekao kaznu zatvora u trajanju od šest godina koja je potpuno primjerena utvrđenim okolnostima koje utječu na izbor visine kazne. Naime, bez obzira na olakotne okolnosti koje je utvrdio sud prvog stupnja, a to su optuženikova dosadašnja neosuđivanost i njegove obiteljske prilike, objektivna težina predmetnog kaznenog djela, tj. stupanj pogibeljnosti, ne opravdava izricanje blaže kazne. Naime, s pravom ukazuje sud prvog stupnja da se ne može zanemariti činjenica, da je krajnja posljedica događaja u kojem jednim dijelom participira i optuženik, koja se doduše presudom njemu ne stavlja na teret, smrt više osoba starije životne dobi i različitog spola. Kraj takvog stanja stvari, nije u pravu optuženik kada apelira na blažem kažnjavanju jer se blažom kaznom ne bi ispunile svrhe kažnjavanja iz čl. 50. KZ-a i čl. 6. KZ-a kako u pogledu individualne tako i opće prevencije, niti bi se u dovoljnoj mjeri izrazila društvena osuda za ovakvo teško kriminalno ponašanje i ne bi se ukazalo u dovoljnoj mjeri na pravednost kažnjavanja.

Međutim, s druge strane, ta kazna nije niti preblaga, kako smatra državni odvjetnik, jer prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, optuženiku nije potrebno izreći strožu kaznu. Kraj činjenice da je obiteljski čovjek, otac dvoje maloljetne djece i da jedini hranitelj obitelji, te činjenicu da mu se ipak ne može ne prihvatiti tvrdnja da mu je zbog svega žao, kazna zatvora u trajanju od šest godina se doista ukazuje adekvatnom.

Kraj takvog stanja stvari, kako žalbe državnog odvjetnika i optuženika nisu osnovane, trebalo ih je na temelju čl. 387. ZKP-a kao neosnovane odbiti i prvostupanjsku presudu potvrditi.

U Zagrebu, 4. studenoga 2009. godine

Zapisničar:

Ivan Protković, v. r.

Predsjednica vijeća:

Vesna Vrbetić, v. r.